

โครงการการจัดการดิน น้ำ และปุ๋ยเพื่อเกษตรในเมือง จังหวัดนนทบุรี

เลขที่สัญญา : 5/2567

หัวหน้าโครงการ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปริชาติ ดิษฐกิจ

หน่วยงาน : สถานอุทยานการศึกษารัชมังคลาภิเษก

ความเป็นมาของโครงการ

ดินและน้ำเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญต่อการดำรงชีวิตของสิ่งมีชีวิตต่างๆ และเป็นปัจจัยสำคัญต่อภาคการเกษตร จึงจำเป็นต้องมีการจัดการดินและน้ำอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพเพื่อให้การผลิตทางการเกษตรเพียงพอและปลอดภัยต่อการบริโภคที่ยั่งยืน สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ข้อที่ ๖ สร้างหลักประกันเรื่องน้ำและการสุขาภิบาลให้มีการจัดการอย่างยั่งยืนและมีสภาพพร้อมใช้สำหรับทุกคน โดยการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำในทุกภาคส่วนและสร้างหลักประกันว่าจะมีการใช้น้ำและจัดหาน้ำที่ยั่งยืน และสนับสนุนและเพิ่มความเข้มแข็งในการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาการจัดการน้ำและสุขอนามัย และข้อที่ ๑๒ สร้างหลักประกันให้มีแบบแผนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน โดยมุ่งเน้นการบรรลุการจัดการที่ยั่งยืนและการใช้ทรัพยากรทางธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ สนับสนุนประเทศกำลังพัฒนาในการเสริมความแข็งแกร่งของขีดความสามารถด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่จะขับเคลื่อนไปสู่รูปแบบการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน รวมถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) กลยุทธ์ที่ ๓ การขยายผลรูปแบบเกษตรยั่งยืนที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและมีมูลค่าเพิ่มสูงจากแบบอย่างความสำเร็จในประเทศ และกลยุทธ์ที่ 4 การพัฒนาระบบบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรให้มีความสมดุลระหว่างอุปสงค์และอุปทาน รวมทั้งการใช้น้ำซ้ำ

จังหวัดนนทบุรีมีพื้นที่ ๓๘๘,๙๓๙.๓๘ ไร่ เป็นพื้นที่การเกษตร ๑๐๐,๕๙๒.๐๒ ไร่ ในจำนวนนี้เป็นพื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจหลายชนิด ไม้ผล เช่น ทุเรียน แก้ว มะม่วง ผักชนิดต่าง ๆ และไม้ดอกไม้ประดับ แต่ในบางอำเภอที่มีเขตติดต่อกับกรุงเทพมหานครมีการเปลี่ยนแปลงเป็นที่อยู่อาศัยของประชาชนที่ได้ย้ายถิ่นมาจากทุกภาคของประเทศ จึงเป็นที่รองรับการขยายตัวในด้านอุตสาหกรรมและธุรกิจ ทำให้ชุมชนดั้งเดิมที่เป็นชุมชนเกษตร เช่น อำเภอไทรน้อย อำเภอปากเกร็ด และอำเภอบางบัวทอง ต้องปรับตัวเป็นชุมชนเกษตรในเมือง ซึ่งไม่ได้ทำให้รายได้ของคนในชุมชนสูงขึ้น และกลับทำให้รายจ่ายสูงขึ้น นอกจากนี้ชุมชนเกษตรส่วนหนึ่งมีหนี้สินและต้องเช่าที่ทำกิน จึงเกิดปัญหารายได้ของครอบครัวไม่เพียงพอ และสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงส่งผลต่อการทำการเกษตรแบบดั้งเดิมที่ชุมชนเกษตรทำมาเป็นส่วนใหญ่ และปลูกผักไม้ผลร่วมด้วย โดยประสบปัญหาน้ำเค็มไม่สามารถใช้ในการเกษตรได้บางฤดูกาล และดินเสื่อมสภาพทำให้ผลผลิตที่ได้มีปริมาณน้อย หากมีการพัฒนาการทำเกษตรให้มีศักยภาพมากขึ้น ทำน้อยได้มาก โดยการนำเทคโนโลยีมาใช้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับภูมิปัญญาของชุมชนอาจเกิดเป็นนวัตกรรมชุมชนที่จะทำให้เกษตรในเมืองเกิดความยั่งยืน

ดังนั้นการพัฒนาชุมชนเกษตรเขตเมืองให้มีศักยภาพมากขึ้น โดยการนำเทคโนโลยีมาใช้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับภูมิปัญญาของชุมชนอาจเกิดเป็นนวัตกรรมชุมชนที่จะทำให้เกษตรกรในเมืองมีความมั่นคงทางอาหารและเกิดความยั่งยืน ซึ่งสถานอุทยานการศึกษารัชมังคลาภิเษก ร่วมกับ ศูนย์การเรียนรู้วิชาการเกษตรในเมือง สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เป็นแหล่งเรียนรู้และสนับสนุนในการถ่ายทอดองค์ความรู้ทางด้านเกษตรในเมือง จึงเล็งเห็นว่าการทำให้ประชาชนในชุมชนได้รับความรู้และทักษะผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการจัดการดิน น้ำ และปุ๋ย จะทำให้เกิดผลเชิงประจักษ์ในการนำความรู้ไปใช้จริงในพื้นที่ได้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมและถ่ายทอดองค์ความรู้และนวัตกรรมการจัดการดิน น้ำ และปุ๋ย เพื่อเกษตรกรในเมือง จังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อสร้างความร่วมมือและเชื่อมโยงเครือข่ายเกษตรในเมืองของจังหวัดนนทบุรี

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย : นักเรียน นักศึกษา และประชาชนผู้สนใจทั่วไป

ปริมาณกลุ่มเป้าหมาย : 40 คน

พื้นที่กลุ่มเป้าหมาย : จังหวัดนนทบุรี

อื่นๆ ระบุ :

วิธีการดำเนินงานของโครงการ

- 1 ประชุมคณะทำงานโครงการบริการวิชาการ
- 2 จัดแจงโครงการและรายละเอียดกำหนดการร่วมกับโรงเรียนเป้าหมาย
- 3 จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์สำหรับดำเนินโครงการ
- 4 จัดโครงการ การเรียนรู้เกษตรในโรงเรียนกับ มสธ. ณ โรงเรียนโพธิ์นิมิตรวิทยาคม จังหวัดนนทบุรี

ผลการดำเนินงาน

1. ความพึงพอใจต่อการบริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัยคิดเป็นร้อยละ 91
2. ผู้เข้ารับการฝึกอบรมนำความรู้ไปใช้ประโยชน์คิดเป็นร้อยละ 91

ประโยชน์ที่ได้รับ

- 1) ผู้เข้าร่วมโครงการสามารถนำองค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดการดิน น้ำ และปุ๋ยไปใช้ในการพัฒนาพื้นที่เกษตรในเมืองได้
- 2) มีพื้นที่ต้นแบบเกษตรในเมือง ที่มีการจัดการดิน น้ำ และปุ๋ยอย่างยั่งยืน
- 3) ชุมชนเกษตรในเมืองจังหวัดนนทบุรีเกิดความร่วมมือและเชื่อมโยงเครือข่าย

ภาพกิจกรรมการดำเนินงานโครงการ

ภาพที่ ๑ การเปิดโครงการ การจัดการดิน น้ำ และปุ๋ยเพื่อเกษตรในเมือง จังหวัดนนทบุรี

ภาพที่ ๒ การบรรยายการจัดการดิน น้ำ และปุ๋ยเพื่อเกษตรในเมือง

ภาพที่ ๓ การรวมทีมเตรียมพร้อมการฝึกปฏิบัติการจัดการดิน น้ำ และปุ๋ยเพื่อเกษตรในเมือง

ภาพที่ ๔ การฝึกปฏิบัติการทำถ่านชีวภาพเพื่อการปรับปรุงบำรุงดิน

ภาพที่ ๕ การฝึกปฏิบัติการการเตรียมแปลงผักเพื่อรับมือน้ำท่วม

ภาพที่ ๖ การอภิปรายการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบการจัดการดิน น้ำ และปุ๋ย ในพื้นที่เกษตรในเมือง

ภาพที่ ๗ การเรียนรู้จากผลิตภัณฑ์จาก บริษัท ฟาร์มสุขดอกไม้ไทย จำกัด

ภาพที่ ๘ ตัวอย่างผลิตภัณฑ์จาก บริษัท ฟาร์มสุขดอกไม้ไทย จำกัด